

Evangelium na poušti

(Mk 1,1–8; Iz 40,1–11)

Ocitáme se na počátku vyprávění o Ježíši Kristu, jak nám je předkládá evangelista Marek. Ježíš Kristus, tedy Ježíš Pomazaný, rozumějme Bohem vyvolený, bude samozřejmě jeho hlavním hrdinou. Ale zatím ještě není na scéně, ještě má chvíli času. Marek hned na začátku naznačuje základní rysy tohoto příběhu. Citace ze Starého zákona napovídají, že se jedná o pokračování příběhu Hospodina a Izraele a že toto dějství bude zásadní. A tím, že používá slovo evangelium, také dává najevo, že se jedná o dobrou, radostnou zprávu. O radostné zprávě jsme slyšeli v oddílu z Izajáše. Je to zpráva o přicházejícím Hospodinu. Jako tehdy promlouvala tato slova k židům pobývajícím v babylonském zajetí a dodávala jim naději, tak se nyní stávají nadějným znamením dobré budoucnosti. Tím, kdo tuto Boží blízkost oznamuje, je Jan Křtitel. První a pro dnešek hlavní osoba na jevišti tohoto představení. On je tím poslem, který uvádí na scénu hlavní postavu.

Jan představuje spojující článek mezi Starým zákonem a Ježíšem. Je to zjev poněkud extravagantní, odlišující se od běžných zvyklostí. Jenže starozákonní proroci se občas chovali neobvykle. Svým chováním potvrdovali to, co hlásali. Jan je jim v tom podobný. Za své působiště si vybral poušť. Ona ta judská poušť nebyla sice žádná nekonečná písečná pustina, spíše se jednalo o stepní a kamenité území; ale určitě si mohl vybrat příjemnější místo. Jeho jídelníček i styl oblékání byly rovněž dosti asketické. Svým oděvem připomínal proroka Elijáše, o němž se mělo za to, že ohlásí příchod Mesiáše.

Jan tvrdí lidem, že je s nimi něco špatně a že potřebují provést zásadní změnu svého životního směřování. A to za nimi ani nejde, oni musejí přijít k němu. Zvláštní strategie. Může něco takového fungovat? Zdá se, že v tomto případě lze odpovědět kladně. Dnes bychom si o člověku

podobného ražení nejspíš pomysleli, že patří do psychiatrické léčebny. Ale Jan lidi neodpuzoval, naopak je přitahoval. Proč za ním vlastně šli, a ještě k tomu do pustiny? Co měli na tom člověku, jehož zvěst neměla nic společného s líbivými a podbízivými řečmi?

Dnešním způsobem řečeno vyzařoval zřejmě Jan Křtitel nějaké charisma, něco zvláštního, čím dokázal oslovit zástupy. Namísto toho, aby si Judejci a obyvatelé Jeruzaléma zařukali na čelo nad tímhle podivínem, přistupují na jeho výzvu a dávají se od něj pokřtít, obmýt od svých provinění.

Navíc očekávání zásadního Božího zásahu do dějin světa bylo tehdy patrně dosti živé. Poušť měla na jednu stranu pověst místa nehostinného, místa hrozící smrti a působení nečistých sil. Představovala však i prostor, kde se Bůh prokázal jako mocný ochránce svého lidu putujícího z egyptského otroctví a též ze zajetí babylonského. Na některých místech Starého zákona je poušť vnímána velmi pozitivně, neboť tam byl lid Bohu blízko. Čekalo se, že se Mesiáš objeví právě na poušti. Ona ta poušť má v sobě nejspíše něco opravdu přitažlivého. O několik staletí později se totiž třeba v egyptské poušti začali hojně usazovat poustevníci a mniši a také oni k sobě přitahovali lidi z obydlených oblastí...

Jan vyzýval své posluchače k tomu, aby se navrátili k Bohu, aby si přiznali své viny a změnil životní směr. Zároveň jim nabízel způsob, jakým to mohou veřejně vyjádřit. Křest. Ponoření do vod v Jordánu, tedy řeky, kterou Izraelci kdysi vstoupili do země zaslíbené. A země zaslíbená se jejich potomkům nyní – obrazně – znovu otevírá. Mohou tedy ve vodě nechat to staré, smýt ze sebe všechny stopy otročení hříchu a přejít vodou do té dobré země, kde vládne Bůh.

Zdá se tedy, že Janovo poselství zapůsobilo. Nabízí se však otázka, zda se lidé, kteří za ním přicházeli, kteří přijali křest, opravdu změnili. A pokud ano, jak dlouho jim to vydrželo. Z dalšího dění, jak je známe z Nového zákona i jiných pramenů, to na nějakou hlubokou proměnu celého národa

nevypadá... Snad to byla jen taková krátkodobá móda, chodit za tím hlasatelem pokání. Objevil se někdo nový, zajímavý, pojďme ho okouknout. Snad mnohým promluvil do duše a přiměl je k pokání. Ale čas to odvál. A stejně jako se všem nezavděčil Ježíš, nezavděčil se všem ani Jan Křtitel. „Takový podivný asketa, určitě je posedlý“, říkalo se.

Přesto může Janova přitažlivost, ať již měla jakékoli trvání a důsledky, sloužit církvi jako povzbuzení k tomu, aby se nebála hlásat a žít opravdové, nerozředené křesťanství. Aby se ze strachu, že nikoho neosloví, nebála být náročná a nezdřáhala se hlásat nutnost zřít se hříchu a orientovat se na Boha. Což ovšem neznamená, že nesmí být zároveň milosrdná a odpouštějící, jako je Bůh sám.

Význam a velikost Jana Křtitele spočívá i v tom, že dokázal rozpoznat svoji úlohu. Pochopil, že on nehraje hlavní roli. Věděl, že za ním přichází někdo větší, mocnější, jemuž má uvolnit místo, a dokázal to přijmout.

Zvěst Jana Křtitele je vhodná pro adventní dobu, neboť právě v tomto období si církev připomíná, že ten mocnější se opravdu blíží a je třeba se na to připravit. Jde tady o dvojí zacílení: jednak na setkání s Kristem narozeným jako malé dítě, tedy na slavení Vánoc, jednak na setkání s Kristem jako Pánem a Králem světa na konci věků. Obojí máme vyhlížet s radostí a nadějí. Adventní období je příležitostí zhodnotit svůj život, své směřování. A napravit to, co je třeba, abychom do oné země zaslíbené zdárně došli.

Advent je jedinečným obdobím, jehož zvláštní charakter po staletí utvářely a ještě dnes utvářejí kromě folklórních zvyků také krásné církevní písně či hluboké biblické texty. Je to doba, která nás zve k zastavení, k návštěvě „pouště“, tedy k tomu, abychom alespoň na chvíli nechali být více či méně důležité každodenní záležitosti, vydali se do ticha a udělali si čas pro sebe, pro druhé a pro přicházejícího Pána. Ano, v tomto roce jsme se mnohých věcí museli vzdát nedobrovolně. A tak může adventní rozvolnění vládních

omezení lákat naopak k tomu, abychom vyšli z ticha a ústraní a užívali si toho, co je konečně dovoleno. Přesto si zkusme udělat čas na modlitbu, čtení Bible či kvalitní duchovní literatury nebo na rozjímání na procházce. Můžeme si také vyhradit čas pro obohacující setkání s našimi blízkými třeba při předvánočních přípravách. Vždyť i v lidech k nám může Kristus přicházet... A nezapomeňme, že ať se děje cokoli, ať přicházejí jakékoli zprávy, ten silnější, jehož Jan Křtitel ohlašoval, je nablízku.